

IPCC och den första stenen ...

En begynnande skur av sten kastas nu mot FN:s klimatpanel, IPCC.

Nej, jag tänker inte försvara dålig korrekturläsning när det gäller uppgifter om hur fort glaciärer smälter. Det är uppgifter som är svåra att kontrollera och det är viktigt att vi andra fåkunniga får dem rätt så att vi förstår.

Jag kan däremot lätt tänka mig att man använder hejig jargong i e-mail till kollegor. Jag kan också förstå att man använder bergsklädtrares observationer som ett underlag och som inspiration för sådant som man sedan tränger djupare i med vetenskapliga studier. Lyssna gärna på Nobelpristagarnas berättelser om hur de inspirerats till sin forskning.

Men IPCC:s metodik för att samla och bedöma den information de får in bygger på att de bedömer dels hur mycket underlag de har (lite, lagom, mycket) dels hur informationen skall tolkas (är man enig-prövande-oenig). Det är alltså inte så att en skoluppsats kan slinka igenom som ensamt, oomtvistat vittnesmål, även om det blir bra tidningsrubriker.

Och mitt i alltsammans kan vi tänka på vad den nye klimatkommissionären sade i sitt förhör inför EU-parlamentet:

”Vad är det värsta som kan hända om vi vidtar åtgärder och om det inte finns något klimatproblem? Vi har förbättrat vår ekonomi!”

Hu så hemskt!

Hans Nilsson, ordförande

Det är så irriterande med energieffektivisering!

ILLUSTRATION: KATI METS

Att den inte kan göras på ett enkelt sätt så att man kan få grepp på eländet!

OM JAG KÖPER ENERGI får jag ju mina kilowattimmar tyst och stilla. Det är bara mätaren som snurrar på. Sedan ser jag tyvärr på räkningen att det kanske blev lite mer än jag tänkt. Lite fler kilowattimmar och lite (näja inte så lite) högre pris. Men det är i alla fall raka rör!

Men den där förbenade effektiviseringen? Det är bara nya krav hela tiden. Det kan vara byggnadsteknik med alla krångliga regler och regler. Passivhus! Lågenergihus! Nästan nollenergihus! Vem bryr sig? Bara fixa till det!! Hur svårt kan det vara?

OCH SOM OM DET INTE RÄCKTE med kåkskrället så kan det vara ventilation med olika system, F och FTX och BMX och allt vad det nu heter. Eller belysning med CFL och LED och Lumen och you name it! För att inte tala om värmepannor och värmepumpar med COP och pellets.

Ovanpå allt kommer soleländet och ställer till det. Ja, jag vill ha solvärme och gratis, livstiden ut, men hur gör man? För att inte tala om växt-huseffekten. Nu har vi den inne också!

Sedan var det vitvaror och kylvaror med olika märken och tecken och regler från det där förbänkade EU.

Och precis när man tycker att man fått grepp om alla bitarna så kommer någon dragandes med regleringskurvor och beteende ovanpå hela soppan!

VARFÖR SKA EFFEKTIVISERING vara så krångligt? Valfrihet i all ära, men det måste bli någon ordning!

Man kanske skulle gå en kurs?

Till exempel Energirådgivarnas egen grundläggande kurs, **Toppa dina kunskaper i energieffektivisering 25-26 februari!** Du kommer att känna dig smart och styrkt och stärkt och behagligt uppdaterad efter denna genomlysning!

BLAND FÖRELÄSARNA: Berit Carlsson (Energimyndigheten, Testlab), Roger Wranér (Kyl & Värmepumpföretagen) Anders Hall (Svenska Solskyddsförbundet/ Somfy), Tommy Govén (Fagerhult), Roland Jonsson (VVS företagen), Birgitta Govén (Aton), Lotta Bångens (Aton), Michael Koucky (Koucky & Partners miljökon-sulter), Per Wickman (Aton).

Anmäl dig NU! Programmet hittar du på Energirådgivarnas hemsida www.energiradgivarna.com!

Välkommen!

Hans Nilsson,
ordförande
Föreningen Sveriges Energirådgivare

ENERGIRÅDGIVARNAS ÅRSMÖTE DEN 16 MARS • SE NÄSTA SIDA!

Prenumerera gratis
på **Energimyndighe-**
tens nyhetsbrev för
energirådgivare!

KURSER FÖR JUST DINA BEHOV?

Har du tips eller önskemål om vilka kurser EnergiRådgivarna skulle kunna arrangera framöver?

Kontakta i så fall styrelsemedlemmen Roland Jonsson,
roland.jonsson@vvsforetagen.se

I ENERGIRÅDGIVARNAS STYRELSE SITTER:

Hans Nilsson, ordförande
nosslinh@telia.com

Maria Perzon
maria.perzon@bengtdahlgren.se

Johan Schön
johan.schon@srv.se

Michael Koucky
michael.koucky@koucky.se

Jesper Peterson
jesper.peterson@naturskyddsforeningen.se

Ingela Brandén, suppleant
ingela_branden@hotmail.com

Roland Jonsson, suppleant
roland.jonsson@vvsforetagen.se

Lisa Ossman
lisa.ossman@hallbarutvecklingvast.se

Mona Tjernström
mona.tjernstrom@sundsvall.se

www.energiradgivarna.com
S:t Göransgatan 84
112 38 Stockholm
tel: 08 - 343245
kansliet@energiradgivarna.com

Årsmöte den 16 mars!

Energirådgivarnas årsmöte 16 mars 2010 kl 18.15 vid Energitinget i Älvsjö.
Lokal meddelas senare.

FÖRSLAG TILL DAGORDNING:

1. Årsmötets öppnande
2. Fråga huruvida mötet blivit i behörig ordning utlyst.
3. Val av två justeringsmän.
4. Styrelsens årsberättelse.
5. Val av ordförande för mötet.
6. Revisionsberättelse.
7. Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen.
8. Val av styrelse och ordförande.
9. Budgetförslag och fastställande av årsavgift.
10. Val av två revisorer samt en revisorssuppleant för ett år.
11. Val av tre ledamöter i valkommittén.
12. Annan fråga, vilken föreningsmedlem hos styrelsen åtta veckor före årsmötet begärt att få upptagen till behandling vid årsmötet.
13. Föreningens namn. Styrelsen föreslår att föreningens namn framgent skall vara "Energieffektiverarna" men att föreningens logotyp behålls.
14. Övrigt
15. Mötets avslutande

"Ekodesigndirektivet är falsk marknadsföring"

SÅ DRASTISK ÄR EN slutsats i en ny rapport från IIIIEE i Lund där man på uppdrag av Europeiska Miljöbyrån, EEB, granskat EUs olika direktiv för produkters energianvändning (EuP), hantering vad avser farliga substanser

Ekodesigndirektivet

- har som syfte att förbättra produkternas miljöprestanda under hela livscykeln
- utgör en ram för att systematiskt fastställa krav på energianvändande produkter
- ska utvidgas till att gälla energirelaterade produkter som t ex kranar och fönster
- genomförs genom produktspecifika ekodesignförfordningar eller frivilliga avtal.

(ur Energimyndighetens
broschyr)

ur miljösynpunkt (RoHS) och skrotning (WEEE).

Skälet till det hårda omdömet är att man gör livscykelbedömningar men koncentrerar sig alltför ensidigt på bara energianvändningen och missar t. ex. andra faktorer i produktionen som också är energikrävande.

Man måste ta ett större grepp på begreppet "livscykel" säger rapporten.

Man noterar också den fragmenterade synen på produkter genom att de styrs av olika direktiv och sätter ett visst hopp till att **handlingsplanen för hållbar konsumtion och produktion** ska skall kunna sy ihop bilden.

Hans Nilsson
4-fact

<http://fourfact.com/index.php>
2010-01-20

Två forskare vid IIIIEE (International Institute for Industrial Environmental Economics), Lunds universitet, har skrivit rapporten **Designing Greener Electronic Products: Building Synergies between EU Product Policy Instruments or Simply Passing the Buck?** för EEB (Europeiska Miljöbyrån).
Ladda ner och läs rapporten:
http://eeb.org/activities/waste/EEB_buildsynergies010110.pdf

Vår heldag på Energitinget

Energirådgivarna och Energieffektiviseringsföretagen arrangerar tillsammans en heldag på Energitinget. Temat är "Effektivisering i nya affärsmodeller" (Session 25) och äger rum den 16 mars kl 13:30 till 18:00.

Eftersom vi är effektiva i allt vad vi gör tar vi en heldag på halva tiden.

Vi ska ta upp:

1. EFFEKTIVISERING – DEN NYA BASINDUSTRIN med exempel ur verkligheten hur man gör en "färdplan" för radikala effektiviseringar i byggnader och industri successivt och med olika slags teknik, som EEF-företagen kan leverera, uppnår högt ställda mål. Och att både vi och våra kunder tjänar på det. Vilket i sin tur innebär ökad sysselsättning i en stabil industrigren.

2. ENERGISLÖSERIET – LYXFÄLLAN med TVs Lyxfällan som modell, tar vi exempel i bostäder och i mindre industri för att visa hur pengarna rinner iväg för olika användningsområden

(belysning, värme, ventilation, maskiner) osv.

Dels visar vi det ekonomiska slöseriet och dels visar vad det betyder för komfort, produktionskvalitet, arbetsmiljö och sårbarhet.

SESSION 25

Deployment" i global skala, *Hans Nilsson, EEF*

Vad kan vi lära av fordonsbranschen, *Matts Lindgren, NordiQ*

Garanterad effektivisering, *Bo Andersson, Emotron och EEF*

Prestanda (kriterier för effektivitet), *Anders Hall, Solskyddsförbundet*

KAFFE 15.00-15.30

Prestanda (produkter), *Johan Lysholm, EIO*

Vad erbjuder EEF till marknaden?, *Lotta Bångens, EEF*

Lyxfällan (Elanvändning), *Jesper Peterson, Naturskyddsföreningen,*

Lyxfällan (Transporter), *Michael Koucky, Energirådgivarna*

Uthållighet är lyx på riktigt! *Hans Nilsson, Energirådgivarna*

Det innebär att vi också kommer att ge större innehåll åt begreppet "lönsamhet".

Hans Nilsson
Ordf. i FSE och EEF

Hur stort kan Energitinget bli?

Energitinget (16-17-mars) har även i år ett fantastiskt brett program där snart sagt allt som har med energi att göra avhandlas. Svårigheten för besökaren är att välja. Programmet uppdateras kontinuerligt på nätet. Missa inte följande:

16 MARS:

FRÅN GODA IDÉER TILL ENERGIEFFEKTIV VERKLIGHET (SESSION 20)

Debatt: 14.45 Energieffektivisering och egen elproduktion – alternativ eller komplement? En diskussion om vad som är viktigast: Effektivare energianvändning eller mer, lokalt producerad förnybar energi. Bör vi prioritera det mest ekonomiskt gångbara – och kompletterar de varandra? Eller handlar det rent av om symbolpolitik?

Hans Nilsson, Energieffektiviseringsföretagen. Johan Ehrenberg, Egen El, Patrik Nilsson, Sustainable Innovation

17 MARS:

KONFLIKTER OCH MÖJLIGHETER I ENERGISYSTEMET (SESSION 39)

En debatt för dig som vill veta var konflikterna finns i energisystemet när miljörörelsen, branschorganisationer och företag debatterar om framtiden. Arr: Naturskyddsföreningen.

KAN VI NÅ 2020 MÅLEN? HINDER OCH MÖJLIGHETER (SESSION 45)

Lär dig mer om varför inte lönsamma energieffektiviseringsåtgärder blir av. Arr: VVS företagen.

SOLVÄRME – MÖJLIGHETER OCH HINDER FÖR ETT MARKNADSGENOMBROT I SVERIGE (SESSION 70)

Ett solklart val för dig som vill veta mer om solvärmens mångfaceterade möjligheter och hinder.

Trafiken måste också energieffektiviseras!

LUSTIGT NOG HAR en av sektorerna där vi gör av med absolut mest energi hittills inte fått någon större uppmärksamhet i vårt energimedvetande: *resandet*.

För de flesta privatpersoner är resandet den enskilt största energislukaren efter uppvärmningen, särskild resor med bil. Ännu tydligare blir det när vi tittar på användningen av fossila bränslen och utsläpp av växthusgaser, där resandet står för en dominerande del på hushållssidan.

Låt oss jämföra lite mellan energianvändningen i hus och bil för att få en känsla för storleksordningarna, utan anspråk på att exakt spegla verkligheten.

Anta att ett hushåll har en bil som drar 0,7 liter bensin per mil och kör 1 600 mil om året så motsvarar det en totalförbrukning på 1 120 liter årligen. Det motsvarar ca 10 000 kWh och över 2,5 ton koldioxidutsläpp.

Bor hushållet i en villa på 140 m² med en energiförbrukning på 140 kWh/m² och år – ca 20 000 kWh totalt – använder bilen drygt hälften så mycket energi som hela huset. För hushåll med flera bilar, lång körsträcka eller boende i mindre, välisolerade lägenheter kan bilresorna lätt stå för en större energianvändning än hela boendet.

Rimligen finns det därför mycket energi att spara även på detta område. Logiken och argumenten är exakt desamma som för fastigheter och är i grunden välkända för alla energirådgivare.

Det går att minska energibehovet genom att minska på körsträckorna – motsvarande den uppvärmda boendeytan eller temperaturen – eller genom att

effektivisera med bättre teknik samt beteendeförändringar.

MINSKA PÅ RESSTRÄCKORNA kan upplevas som svårt att åstadkomma, åtminstone på kort sikt – vi ska ju ta oss till arbetet, inköp, fritidsaktiviteter, semestern

”Att köra en bil som förbrukar mer än en liter bensin per mil kan endast jämföras med att ha ett fönster konstant på glänt på vintern.”

och så vidare. Här har dock samhällsplaneringen – var vi placerar bostäder, affärer, service och arbetsplatser stor betydelse. Men även det individuella valet av var man ska bo spelar in. Att välja ett boende som kräver kortare resor kan vara ett av de mest energismarta besluten av alla.

Även energieffektiviteten av resorna kan påverkas av var man bor, exempelvis om det lätt går att cykla, åka kollektivt eller om man tvingas att köra bil.

Valet av färdstätt är avgörande för energieffektiviteten av resan. Att gå eller cykla är mest energieffektivt och använder dessutom förnybara energikällor, kollektiva transportslag är oftast energieffektivare än personbilar och samåkning är bättre än att köra ensamt.

Här ligger stora besparingsmöjligheter – om exempelvis en arbetsresa på fem kilometer enkel väg görs med cykel i stället för

bil så sparas cirka en liter bensin eller 9 kilowattimmar varje dag. På 200 arbetsdagar blir det 1 800 kWh – det krävs en hel del lägenhetslampor för att spara motsvarande energimängd!

Även för dem som väljer eller är tvungna att köra bil finns många effektiviseringsmöjligheter.

Det skiljer stort i bränsleförbrukningen mellan olika bilmodeller. Att köra en bil som förbrukar mer än en liter bensin per mil kan endast jämföras med att ha ett fönster konstant på glänt på vintern. Mellan 0,7 till 0,8 liter milen kan likställas energieffektiviteten i ett äldre svensk normalhus men inte mer. För att kunna jämföras med ett modernt, välisolerat hus krävs en snittförbrukning på under 0,5 l/mil, något som många moderna bilar klarar av idag.

Skillnaden i årsförbrukningen mellan de mest bränsleeffektiva (0,3-0,5 l/mil) och de mest törstiga modellerna på marknaden (1,3-1,6 l/mil) kan lätt motsvara hela uppvärmningen av en välisolerad villa (Vid 2000 mil/år, förbrukningsskillnad 1 l/mil: 18 000 kWh). Att bosätta sig i ett välisolerat hus och samtidigt köra en törstig bil eller behöva köra långa sträckor är som bäst ett nollsummespel.

SKA VI LYCKAS att tydligt minska energianvändningen och utsläppen av växthusgaser från hushållen går det inte att bortse ifrån hur och hur långt vi resor och särskild från biltrafiken. Här finns fortfarande ett stort, outnyttjat och lönsamt effektiviseringspotential att sätta tänderna!

Effektivare bilar – information, incitament och regelverk behövs.

text: **Michael Koucky**

Förstapris för ett innovativt låne-cykelsystem för Köpenhamn

Ett team bestående av Koucky & Partners, LOTS Design och Green Idea Factory, har tillsammans utvecklat ett innovativt låne-cykelsystem för Köpenhamn. Bland 127 internationella tävlingsbidrag från fem kontinenter tog de hem ett delat förstapris. Prisutdelningen ägde rum i Köpenhamn under COP15 mötet. Läs mer på www.cphbikeshare.com

Fotnot: Michael Koucky är medlem i Energirådgivarnas styrelse.

Vattenfall jobbar också med energieffektivisering!

– Det har blivit en viktig konkurrensfaktor att vara duktig i tillämpningen, säger Martin Normark som jobbar med energieffektivisering på Vattenfall i sitt svar på Jesper Petersons frågor.

Vilka är de vanligaste energieffektiviserings frågorna som ni får?

– De flesta frågorna gäller förbrukningsfrågor och om det är normalt att man har en viss förbrukning eller förbrukningsökning. Har också varit många frågor kring belysning efter det att EU började införa glödlampsförbudet.

Vilka är de vanligaste kundgrupperna, företag eller privatpersoner?

– Vår webbservice finns samlad på egen flik som heter Lev Energismart. Den har hittills varit inriktad till privatkunder men vi utvidgar nu servicen under februari till mindre och medelstora företag. För större företag har Vattenfall en konsult och tjänsteförsäljning för just energieffektivisering.

Gör ni besök hos villaägare?

– Bara i samband med tävlingar

då en energigenomgång kan vara en del av priset.

Hur ser ni på den kommunala rådgivningen och vad är skillnaden mot er verksamhet?

– Vi ser den kommunala energirådgivningen som en viktig verksamhet för de kunder som vill vända sig dit. Egentligen är det ingen skillnad på typen av vilka råd som kunderna får utan ska energirådgivningen lyckas så måste vi aktörer möta kunderna där dom förväntar sig rådgivningen. På så sätt kan man säga att vi kompletterar varandra.

Finns det något samarbete/nätverk mellan olika energibolag när det gäller energirådgivning?

– Nej det gör vi egentligen inte. Självklart går vi på samma typ av seminarier och får till oss samma grundkunskap. Det har snarare blivit en viktig konkurrensfaktor att vara duktig i tillämpningen.

Tror du det finns något behov att kvalitetssäkra rådgivare och konsulter som jobbar med råd angående energieffektiviseringar (kommunala och privata)?

– Självklart ska rådgivningen vara professionell och det finns sämre och bättre rådgivning. Ska rådgivningen fungera här och nu så måste de större aktörerna säkra kompetensen och vara vägledande i agerandet mot kunderna.

Är solvärme eller små solcellanläggningar något ni förespråkar och ger råd om?

– Solvärme och små solcellsanläggningar kommer ibland upp i de frågor vi får. Vi informerar om dess fördelar och nackdelar beroende på användningsområde samt tipsar om länkar där mer information finns från aktuell bransch.

• LEV ENERGISMART

På Vattenfalls hemsida under fliken **Lev Energismart** kan man med Stora elräknaren räkna ut hur mycket el apparater och lampor i hemmet drar.

VINDSNURROR OCH

SOLCELLER på taket installeras på Vattenfalls nya kontorshus i Solna, läser vi på Vattenfalls hemsida. En viss del energi per kvadratmeter ska vara förnybar. – Den mesta energin ska komma från solvärme, men där ska även finnas förnybar el från solceller och vindturbiner, säger Lasse Johansson, som har undersökt förutsättningarna för vindkraft.

MARTIN NORMARK, VATTENFALL:

Bästa energispartips: Lär dig följa upp din energi-användning!

Energimyt jag vill avliva: Att allt löses med teknik. Beteendefrågor och användarfrågor är minst lika viktiga!

Även monteringsfärdiga småhus kan vara passivhus

Sju husföretag är beredda att leverera passivhus visar Sveriges första marknadsöversikt över energieffektiva småhus.

Översikten ska hjälpa husköpare att hitta företag som kan leverera monteringsfärdiga energieffektiva småhus och är ett bra hjälpmedel för kommunala

energi- och klimatrådgivare. Den är framtagen genom ett samarbete mellan Hållbar utveckling Väst, Passivhuscentrum och de kommunala energi- och klimatrådgivarna. Finansiärer av översikten är Energimyndigheten och Västra Götalandsregionen.

/Lisa Ossman

Ladda ner översikten på www.hallbarutvecklingvast.se/energieffektivahus

Tänk om alla tänkte till...

Nyligen lanserade Naturskyddsföreningen boken **Tänk om.**

I boken "Tänk om..." är en liten bok som hjälper till att rädda världen genom små knep som tillsammans ger stora resultat. I boken visar Naturskyddsföreningen med trettio talande exempel hur lätt det är att bli klimatsmart.

Om, till exempel, alla flygresor mellan Stockholm och Göteborg samt Stockholm och Malmö, under ett år ersattes med resor med X2000-tåg, skulle vi slippa 350 000 ton koldioxidutsläpp. Det

motsvarar 122 000 svenska bilisters årliga bilresande!

Om du söker fler tips eller vill inspirera andra finns boken att beställa på Naturskyddsföreningens hemsida.

Nytt från Testlab:

Moderna frånluftsfläktar tre gånger energieffektivare

Mera Verkstad 2010

Håll utkik efter årets utgåva av Mera Verkstad! Den är under utarbetande och kommer att färdigställas inom kort.

ceebel.se om belysning

Här finns information om forskningsprojekt inom energieffektiv belysning, intressanta länkar, kalendarium och mycket annat!

www.ceebel.se

40 miljoner kvadratmeter bostadsyta i Sverige har frånluftsventilation.

MÅNGA AV FLÄKTARNA är från 1970-talet. Ett nytt test från Energimyndighetens Testlab visar att moderna fläktar är upp till tre gånger energieffektivare än fläktar med äldre teknik.

Den som bor i villa med frånluftsventilation kan även spara

mycket pengar genom att sköta systemet.

– Igensatta kanaler, fläktar och ventiler ökar risken att luftväxlingen inte fungerar som den ska och att fläkten drar onödigt mycket energi, säger Berit Carlsson.

Alla de testade modellerna redovisas vid tre olika luftflöden för att täcka in tre storlekar på bostäder, ca 85, 130 respektive 190 kvadrat. Testresultaten finns på Energimyndighetens hemsida <http://www.energimyndigheten.se/sv/Hushall/Tester/Testresultat/>

Halv miljard till kommuners och landstings effektivisering

Regeringen beslöt i december om en förordning om statligt stöd till de kommuner och landsting som arbetar strategiskt med energieffektivisering i den egna verksamheten.

STRATEGIN FÖR ENERGIEFFEKTIVISERING ska omfatta en nulägesanalys, mål och en handlingsplan samt val av minst två av de sex åtgärder som beskrivs i bilaga VI till EU:s energitjänstedirektiv. Det innebär t.ex. att köpa energieffek-

tiva produkter eller att hyra/äga energieffektiva byggnader.

Effekter av energieffektiviseringsarbetet ska redovisas årligen till Energimyndigheten.

Förutom att betala ut ekonomiskt stöd till kommuner och

landsting ska Energimyndigheten även arbeta med att ge råd och stöd till kommuner och landsting om energieffektivisering www.energimyndigheten.se/eestod

Utvärdering av systemet med energideklarationer

I OKTOBER 2006 trädde lagen om energideklaration för byggnader i kraft. Detta är en första utvärdering av systemet med energideklarationer. Då det ännu är för tidigt att utvärdera systemets effekter har utvärderingen inriktats på systemet och på de aktörer som styrmedlet förväntas påverka. Rapporten kan laddas ner på Boverkets hemsida!

Även Riksrevisionen (Dialog 3/09) har granskat systemet med energideklarationerna och kom i juni i fjol med en kritisk rapport. Alltför få råd för pengarna, tyckte riksrevisionen.

Finns det en gräns för hur energieffektiva hus kan bli?

Vid avdelningen för Energisystem på Linköpings universitet pågår en jämförande studie mellan ett lågenergihus och ett så kalla vanligt hus i samma område – utanför ett fjärrvärmeområde.

Man vill undersöka

- hur energianvändningen, både el- och värmeanvändningen, ser ut i dessa två hustyper.
- hur luftkvaliteten påverkas av en energieffektivisering.
- om det finns en gräns för hur mycket det går att energieffektivisera utan att det får oönskade effekter.